

HNIEZDO farská púť/2018

Časopis veriacich RKC farnosť Hniezdne s filiálkami Forbasy a Kamienska 15.-16.6.2018

Zo slávnosti blahorečenia Titusa Zemana v Bratislave 30. septembra 2017. Foto: tituszeman.sk

Farská púť 2018

Po Krakove v roku 2016, po Wadowiciach, Czestochowej a Ríme v roku 2017 v tomto roku sa opäť vyberáme na farskú púť. Tentoraz to budú **VAJNORY - ŠAŠTÍN - VELEHRAD - RUŽOMBEROK**. Program:

15. jún 2018 (PIATOK)

6.00 - sv. omša v Hniezdnom (ak by niekto chcel)
6.30 - odchod autobusov od autobusovej zastávky pri kostole - smer Kežmarok
11.30 - 12.30 **BA-Vajnory (Bl. Titus Zeman)** - návšteva miestneho kostola, uctenie relikvií blahoslaveného, obed z vlastných zásob
14.00 - 15.00 **Šaštín (Sedembolestná Panna Mária)** - Sv. omša o 15.00 ku cti Sedembolestnej Panny Márie, priestor pre súkromnú modlitbu
16.00 - Príchod na **Velehrad, CZ (Sv. Cyril a Metod)** - ubytovanie v Pútnickom dome Stojanov
17.00 Stojanovský sklep - Ochutnávka a nákup vína
18.00 - večera

19.00 - 21.00 Súkromná prehliadka exteriérov Velehradu

16. jún 2018 (SOBOTA)

7.30 - sv. omša v Bazilike + individuálna krátka prehliadka baziliky
8.30 - raňajky
9.00 - odchod z Velehradu
12.00 - príchod do **Čutkovskej doliny (Ružomberok)**, obed v Kolibe u Dobrého pastiera
14.00 - odchod z Čutkovskej doliny
14.10 - návšteva rodného domu Andreja Hlinku v Černovej + mauzóleum
16.00 - odchod z RK
18.00 - návrat do Hniezdného

Keby ste sa niekde stratili, volajte na **moje telefónne číslo: +421 918 722 002**. Prijemný zážitok prajem! :)

Peter Olekšák, farár

Národná svätyňa Šaštín

Šaštín je v dejinách nášho národa staroslávny a jeho história siaha až do doby príchodu našich vierozvestov: svätého Cyrila a Metoda do starej vlasti Slovákov. Bola tu dôležitá pevnosť k ochrane obchodných ciest na križovatke dunajskej, českej a znojemskej cesty. Meno hradu a osady pochádza zo slova "Šášie" a "Tín" – čo znamená: hrad zo zoŕatých stromov. Bol postavený pri rieke Myjava, v bažinatom teréne. Hrad bol sídlom župných vladikov a archidiakonátu – zástupcov biskupa. Šaštínsky archidiakonát spravoval diakonáty od Moravského Jána až po Čachtice. Tak Šaštín bol vždy sídlom dekana aj archidekana, ktorý sídlil na hrade. V ňom bol asi aj prvý kostol – hradná kaplnka. Prvá písomná zmienka je z r. 1204, kedy Imrich II. daroval rodu Győr majetok menom "Sassin". Neskôr získal majetok Imrich Czobor I. Jeho syn Imrich Czobor II. sa tu usadil natrvalo. Z hradu boli vysielané hliadky, stráže, tzv. spekulatores, ktoré strážili cesty a hlásili nebezpečenstvo. Úcta k Sedembolestnej Panne Márii u Slovákov začala prijatím kresťanstva od vierozvestcov sv. Cyrila a Metoda. Ľud k jej úcte staval kaplnky a chrámy. Podobne aj pri Šaštíne, blízko zámku visel na strome obraz Sedembolestnej.

1564 - Začiatok pútnictva. V tomto roku Angelika Bakičová, manželka grófa Imricha Czobora, majiteľa šaštínského panstva, dala zhotoviť sochu Sedembolestnej, ako splnenie sľubu za vyslyšanie v rodinných trápeniach. Angelika prosila o pomoc Sedembolestnú práve pri jej obraze. Sochu uložili k verejnej úcte do trojhrannej kaplnky, ktorá tu stojí podnes. **1654** - Sochu Sedembolestnej Panny Márie počas tureckých vojen preniesli do blízkeho zámku a uschovali v kaplnke sv. Imricha. Tu bola do začiatku 18. storočia. **1710** - Socha bola znova uložená do kaplnky. Ľud si ju veľmi uctieval a stalo sa mnoho zázračných uzdravení na tele i na duši. Preto sa začalo s ich vyšetrovaním. **1732** - 25. augusta sochu preniesli do loretánskej kaplnky pri šaštínskom kostole na námestí. Ostrihomský arcibiskup Imrich Eszterházy ustanovil vyšetrovaciu komisiu na čele s ostrihomským kanonikom Jurajom Agnelym, šaštínskym rodákom. Komisia preskúmala 726 zázračných prípadov, ktoré znovu prešetrila komisia v Bratislave. – 10. novembra za účasti mnohých duchovných a 20 tisíc pútnikov slávnostne vyhlásili sochu za zázračnú a znova uložili do trojhrannej kaplnky. Vtedy sa na tomto mieste slúžila po prvý raz svätá omša. Sochu zverili do opatery šaštínskemu farárovi Jánovi Schonovi. **1733** - Paulíni prišli do Šaštína 2. apríla. Podujali sa postaviť pútnický chrám a kláštor. **1736** - 16. júla posviacka základného kameňa. Začali sa stavebné práce pod vedením Jána Damianiho, staviteľa z Viedne. Neskôr stavbu viedol Matej Věpy. 1748 - bola dokončená stavba a strecha nad kostolom a v roku 1751 bol zastrešený aj kláštor. **1757** - chrám maľoval Jean Joseph Chamant prekrásnymi freskami na strope a nad bočnými oltármi. **1760** - pokračuje

vnútorná výzdoba chrámu podľa návrhu Františka Antona Hildebranta, cisárskeho staviteľa, ktorý navrhol aj stavbu hlavného oltára z červeného mramoru a celého priečelia chrámu. Celá stavba bola financovaná zo zbierok prostého ľudu a s príspevím cisárovnej Márie Terézie. **1762** - **12. augusta za účasti ostrihomského arcibiskupa Barkóczyho, cisárovnej Márie Terézie a jej manžela Františka Lotrinského, mnohých duchovných a tisícov pútnikov bola vysviacka chrámu** a 15. augusta slávnostné prenesenie sochy na hlavný oltár. **1765** - posvätili zvony na veže, ktoré dosahovali len výšku strechy a boli ukončené ihlanmi. **1771** - bol postavený organ s 25 variáciami a kazateľnica. Postupne postavili bočné oltáre z mramoru, okrem jedného. Oltárne obrazy maľoval Ján Lukáč Kracker. **1786** - cisár Jozef II. Zrušil rehoľu Paulínov, ktorých bolo v Šaštíne 17. Odišli do Poľska. Chrám prešiel pod správu šaštínského farára – dekana Jakuba Schneidera a štyroch kaplánov. Starý farský kostol v Šaštíne zatvorili. Faru presťahovali do časti kláštora, ktorý sa stal cisárskym majetkom. **1864** - konala sa oslava tristoročného výročia uctievania sochy Sedembolestnej v Šaštíne. Predtým dekan Štefan Hrebíček sa podujal dostaviť dve veže do terajšej výšky. Stavbu previedol hodonínsky staviteľ Jozef Bárta. Križe na veže slávnostne vytiahli 26. júna 1864. Celý chrám zrenovovali. – 8. septembra sa konala veľká slávnosť, pri ktorej ostrihomský arcibiskup, kardinál Ján Scitovský, korunoval sochu zlatými korunami, ktoré posvätil pápež Pius IX. Slávnosťou sa zúčastnilo 300 duchovných a vyše 120 tisíc pútnikov. 1902 - dekan Jozef Mária Škarda, pri príležitosti príchodu cisára do Šaštína na ukončenie manévrov, dal obnoviť chrám. **1914** - počas 1. svetovej vojny zobrali z veží zvony, okrem

najmenšieho. **1924** - 8. september rozhodnutím trnavského biskupa Dr. Pavla Jantauscha prišli do Šaštína saleziáni – synovia Don Bosca. Opravili starý farský kostol na námestí, ktorý bol 150 rokov sýpkou. Zasvätili ho svojmu zakladateľovi sv. Jánovi Boscovi. **1926** - 31. októbra bola posviacka 4 veľkých zvonov. **1927** - **22. apríla sv. Otec Pius XI. vyhlásil Sedembolestnú Pannu Máriu za patrónku Slovenska.** 22. mája to slávnostne vyhlásil za účasti 3 biskupov a 40 tisíc pútnikov. **1928** - bola posviacka veľkého národného zvonu Sedembolestnej, ktorého hmotnosť je 4.745 kg. **1929** - bolo zavedené do chrámu a kláštora elektrické osvetlenie. **1941** - 43 – oprava svätyne a celej budovy. Viedenský Slováci darovali plastickú križovú cestu. Po skončení zároveň objednali rozšírenie organa. **1950** - 14. apríla boli zo Šaštína násilne vyhnaní Saleziáni a správa prešla do rúk diecéznych kňazov. Na jeseň bol dohotovený organ, ktorý má teraz 120 registrov, 5 manuálov, tri hracie stoly a 5500 píšťal. Pútnici aj naďalej, aj cez prekážky navštevovali pútnický chrám. **1964** - pri 400 – ročnom uctievaní sochy na žiadosť pánov biskupov Dr. Ambróza Lazíka a Dr. Eduarda Néczeyho **pápež Pavol VI. povýšil svätyňu Sedembolestnej na baziliku minor – menšiu.** **1968** – 70 - znova faru spravujú otcovia Saleziáni. **1987** - **Mariánsky rok** - baziliku navštívila Matka Tereza z Kalkaty. **1990** - koncom februára prichádzajú znova do Šaštína Saleziáni. 9. mája sa tu koná prvá celonárodná púť pre všetkých duchovných Slovenska, ktorej sa zúčastnilo 900 kňazov za účasti všetkých biskupov Slovenska a mnohých veriacich. **22. apríla sv. Otec Ján Pavol II. pri ceste vrtuľníkom zvlášť pozdravil Sedembolestnú zakrúžením nad**

bazilikou a pri homílii sľúbil, že príde na púť. 1991 – V budove kláštora bolo (znovu)založené cirkevné katolícke chlapčenské internátne Gymnázium Jána Bosca. **1995 (1. júl) – Šaštín a Baziliku navštívil pápež bl. Ján Pavol II., počas svojej druhej pastoračnej návštevy Slovenska.** 2007 – Okrem 2 tradičných

púti (Národná púť – sviatok Sedembolestnej Panny Márie, 15.9. a Svätodušná(Turíčna) púť – slávnosť Zoslania Ducha Svätého), začínajú vznikať tematické púte. **2016 (30. jún) – ukončenie činnosti Gymnázia Jána Bosca.** **2017 (28. február) – ukončenie pôsobenia saleziánov v Šaštíne.** **2017 (1. marec) –**

rehoľa pavlínov po 231 rokoch opäť prichádza do Šaštína; 26. marec – slávnostné zverenie správy farnosti i Baziliky Sedembolestnej Panny Márie pavlínom.

Spracované podľa webu bazilika.sk.

Blahoslavený Titus Zeman (Vajnory)

Narodil sa 4. januára 1915 vo Vajnoroch. Prvé rehoľné sľuby zložil v auguste 1932, študoval v Ríme a v Chieri pri Turíne. Za kňaza bol vysvätený 23. júna 1940. Po návrate domov študoval chémiu a prírodné vedy, učil v saleziánskych inštitútoch. Na jeseň 1950 zorganizoval dva úspešné pokusy o útek za hranice. 9. apríla 1951 tretí pokus nevyšiel. 22. februára 1952 bol odsúdený na 25 rokov väzenia. Podmienečne bol prepustený 10. marca 1964. V roku 1967 mu komunistický režim povolil slúžiť tiché omše. Zomrel 8. januára 1969. V roku 1991 ho v rehabilitačnom procese vyhlásili definitívne za nevinného. **30. septembra 2017 bol vyhlásený za blahoslaveného. Jeho relikvie sa uchovávajú vo farskom kostole v Bratislave - Vajnoroch.**

Kňaza Titusa Zemana odsúdili komunisti na 25 rokov väzenia. Pustili ho po trinástich rokoch, no zakázali mu vykonávať službu kňaza. Až do konca života v roku 1969 ho tajná bezpečnosť sledovala.

Na začiatku to bolo 12-tisíc strán dokumentov. 27. februára 2017 pápež František rozhodol a schválil dekrét o mučeníctve saleziána, kňaza Titusa Zemana. Pre Slovensko to znamená, že po blahorečení má ďalšieho svätca.

V období krutých 50. rokov minulého storočia, keď sa komunisti rozhodli zatvoriť všetky kláštory a rehoľníkov internovali, sa Titus Zeman rozhodol pomôcť mladým bohoslovcem. Jedinou šancou pre nich, ako doštudovať za kňazov, totiž bol útek za hranice vtedajšieho Československa. Dva skupinové úniky cez rieku Moravu do Rakúska boli úspešné. Na ten tretí, v apríli 1951, doplatil. A s ním aj ostatní členovia prevádzanej skupiny. Medzi nimi bol aj známy kňaz Anton Srholec, ktorým Titus Zeman pomáhal utiecť za hranice. Režim ho odsúdil na 12 rokov väzenia. Aj on bol väznený a mučený ako Zeman. Napriek tomu mu neúspech úteku nikdy nedával za vinu: „Nehnevám sa, naopak, som hrdý, že mi to bolo dopriate. Som vďačný za zaujímavú cestu životom,“ spomínal Srholec pre SME. Tieto slová Zemanovi povedal aj osobne, pri náhodnom stretnutí v Bratislave v roku 1968.

Netrvalo ani rok a komunistický režim Titusa Zemana odsúdil na 25 rokov väzenia. Vyneseniu rozsudku však predchádzali dlhé hodiny mučenia počas výsluchov.

Príslušníci ŠtB sa od neho aj ďalších snažili „získať“ mená celej skupiny. Titusa Zemana nakoniec prinútili podpísať aj vyhlásenie, že bol vatikánskym špiónom. Hrozil mu trest smrti.

„Mučili ho mnohými neľudskými spôsobmi hodnými gestapákov, napríklad ho opakovane topili vo vedre s výkalmi,“ hovoril jeho synovec Michal Titus Radošinský. Práve on bol iniciátorom celého procesu blahorečenia. Podklady zhromažďoval od roku 2003.

Niekdajší spoluväzeň a saleziánsky kňaz Andrej Dermek spomínal, ako ani po hodinovej bitke nechcel priznať, čo mu tvrdili. Odviedli ho preto do druhej miestnosti, kde uvidel vychudnutého Titusa Zemana so zakrvavenou tvárou. Osobnou konfrontáciou ich chceli eštebáci donútiť, aby sa priznali. „Chceli, aby sme sa vzájomne videli, ako sme dobití, a tým nám dokazovali, že sa nezastavia pred ničím,“ hovoril Dermek.

Spolu s ním odsúdil štátny súd vo februári 1952 aj ďalších devätnástich spoločníkov. Spolu im vymerali 289 rokov väzenia.

Titus Zeman sa z väzenia napokon dostal po trinástich rokoch v roku 1964. Keďže pracoval aj v Jáchymove, kde vlastnými rukami musel drviť rádioaktívny urán, mal po návrate z väzenia výrazne podlomené zdravie. „Aj keby som stratil môj život, nebolo by to márne, ak by sa aspoň jeden z tých, ktorým som pomohol, stal kňazom namiesto mňa,“ je jeho citát na stránke venovanej procesu blahorečenia.

No najhoršie bolo, že mu komunisti zakázali službu kňaza. Zmenilo sa to až po troch rokoch. Zrazu mohol slúžiť aspoň tiché omše, teda po práci v textilných skladoch, v civilných šatách, aj to len pri bočnom oltári vajnorského kostola a bez verejnosti. Po čase sa informácia o nich medzi miestnymi rozniesla a začali na omše potajomky chodiť. No Titus Zeman sa nemohol ani zďaleka cítiť slobodný. Štátna bezpečnosť ho naďalej sledovala. Musel si dávať veľký pozor na to, kde a s kým sa stretával. Napokon zomrel v januári 1969 v rodných Vajnoroch. Aj jeho pohreb sledovala ŠtB.

Provinciál slovenských saleziánov Jozef Ižold vyhlásil, že Zemanovo blahorečenie nie je len obrovským darom pre všetkých saleziánov. „Súčasne reprezentuje množstvo ďalších veriach v našej krajine, ktorí pre svoju vieru a z lásky k duším boli ochotní podstúpiť mnohé riziká a obety v dobe komunizmu,“ dodal.

Spracované podľa:

Veronika Prušová, dennikn.sk, 27.2.2017

Velehrad

Velehrad je jedním z nejvýznamnějších poutních míst Moravy. Historie tohoto místa se začala psát před více než 800 lety, kdy do údolí říčky Salašky přišlo prvních 12 cisterciáckých mnichů, aby nedaleko obce Veligrad (dnešní Staré Město) vybudovali svůj klášter. Právě na základě své polohy dostal klášter své jméno a stal se záhy nositelem mnohem starší duchovní tradice, která sahá až do 9. století, kdy na Moravu přišli slovanští věrozvěstové Konstantin a Metoděj. A tak již po staletí **na Velehrad proudí tisíce poutníků, k nimž se připojil v roce 1990 také papež Jan Pavel II.**

Zakladateli kláštera byli moravský markrabě Vladislav Jindřich se svým bratrem Přemyslem Otakarem I. a olomoucký biskup Robert. Výstavba kostela byla zahájena patrně v letech 1210-1215. Jako většina cisterciáckých kostelů přijal patrocinium Nanebevzetí Panny Marie. **(Spolupatronát Cyrila a Metoděje byl připojen až v roce 1932 dekretem papeže Pia XI. Titulem bazilika byl chrám vyznamenán v roce 1928 z rozhodnutí papeže Pia XI.)**

V roce 1784 byl velehradský klášter zrušen Josefem II. Klášterní majetek byl rozchvácen, areál kláštera střídal majitele a klášterní kostel se stal kostelem farním. Obnovy a rozvoje se dočkal kostel v souvislosti se silícím cyrilometodějským kultem a příchodem jezuitů na Velehrad v roce 1890. Jezuité zřídili v objektu kláštera řádové gymnázium, které bylo později nacisty a po té komunisty zrušeno. V období komunismu byl do areálu přestěhován Ústav sociální péče. V roce 1990 se na Velehrad vrátili Jezuité a v roce 2004 bylo obnoveno gymnázium, které nese jméno arcibiskupa A. C. Stojana.

Z vnitřní výzdoby by neměla uniknout naší pozornosti velkoryse řešená klenba s malbami, které opticky zvedají strop o dvě patra. Autorem fresek v hlavní a příčné lodi je Ignác Egstein. Uprostřed vidíme nebe s Nejsvětější Trojicí a Matkou Boží. Blíž k presbytáři je zachycena událost, která se odehrála v roce 1421 na stupních oltáře – upálení sedmi cisterciáků včetně opata Jana husitskými vojáky a zkáza kláštera. Na opačné straně vidíme křest

krále Svatopluka, který pozval věrozvěsty na Moravu. V závěru baziliky je vybudován mohutný kůr, který nese bohatě zdobené, rozměrné varhany. Ty mají 3 manuály, 60 rejstříků a 5521 pišťal.

Zvláštní pozornost si zasluhují kaple sv. Cyrila a Metoděje s legendárními výjevy z jejich života a kaple sv. Floriána, kde je umístěn obraz soluňských bratří od polského malíře Matejky. Obraz byl věnován bazilice polskými poutníky v rámci 1000. výročí úmrtí sv. Metoděje v roce 1885.

Mezi kaple sv. Cyrila a sv. Máří Magdalény byla vsazena kazatelna. Je přisuzována italské řezbářské dílně Baltassara Fontany. Na stříšce kazatelny je alegorická postava církve s atributy božských ctností – s křížem (víra), kotvou (naděje) a kalichem (láska). Skutečný skvost barokního řezbářství představují chórové lavice, které kryjí dvě a dvě postranní kaple.

V tzv. transeptu, neboli křížení lodí je možné pohlédnout do klenby barokní kupole, kde je vidět malba dokumentující založení kláštera. Výška klenby zde dosahuje 25 metrů. V pendativech – tak se říká trojúhelníkům v rozích křížení lodí – jsou působivé malby čtyř západních církevních otců. Jsou to sv. Augustin, sv. Ambrož, sv. Jeroným a sv. Řehoř Veliký. Do středu transeptu byl v roce 1985 (k výročí úmrtí sv. Metoděje) situován nový oltář od akad. sochaře Otmara Olivy. Před původní románskou apsidou je vystavěno mohutné štukové retabulum od Baldassarre Fontany. Do něj je vsazen obraz od Ignáce Raaba SJ ze 70. let 18. století s tématem Nanebevzetí Panny Marie.

Původní oltář, na kterém je nyní umístěn svatostánek, pochází z roku 1864. Nechal jej na vlastní náklady pořídit olomoucký arcibiskup, kardinál Bedřich Fürstenberk v rámci miléniových oslav příchodu sv. Cyrila a Metoděje na Moravu v roce 1863. Oltář je z kararského mramoru v neorománském slohu. Ústřední výjev v čele oltáře zachycuje loučení sv. Metoděje s Moravany krátce před smrtí. Na pravé (epistolní) straně papež Hadrián II. schvaluje věrozvěstům slovanskou liturgii

a udílí arcibiskupské paladium sv. Metoději. Na levé (evangelijní) straně se sv. Metoděj loučí s umírajícím Cyrilem. Po stranách presbytáře jsou dvě sousoší od kroměřížského sochaře Ferdinanda Neumanna. Na pravé straně jsou to spolupatroni Evropy svatí Cyril a Metoděj, vlevo knížata apoštolská svatí Petr a Pavel.

V křížové lodi vytvořili cisterciáci kaple svým řádovým patronům sv. Benediktovi a sv. Bernardovi. Dominantní jsou zde velká štuková retabula, do nichž jsou vsazeny působivé obrazy Smrt sv. Benedikta a Vidění sv. Bernarda od M. L. Willmana. Nástěnné malby zachycují výjevy z jejich života. Za oltářem kaple sv. Benedikta je ukryta Královská kaple. V roce 1923 v ní byl pohřben olomoucký arcibiskup Antonín Cyril Stojan, mimořádná postava moravské církve konce devatenáctého a první čtvrtiny dvacátého století. Byl zahájen proces jeho beatifikace. Při návštěvě baziliky není možné minout ani kapli Panny Marie, Matky jednoty křesťanů. Nad oltářem se nachází obraz Panny Marie s Ježíškem od Emanuela Dítě z roku 1919. Je malován podle vzoru byzantské ikony z římské baziliky Panny Marie Větší. U vchodu do kaple najdeme křtitelnicu, kterou do baziliky věnovali v roce 1885 olomoučtí bohoslovci.

Před zadními východy z baziliky vlevo od hlavního oltáře se nachází oltář Nejsvětějšího Srdce Ježíšova a vpravo oltář sv. Ignáce z Loyoly, zakladatele řádu Tovaryšstva Ježíšova.

V roce 1421 vypálili velehradské opatství moravští husité. Klášter 150 let chátral. Nesnadného úkolu obnovy se ujal až opat Ekard ze Schwöben ve druhé polovině 16. století. Středověkou podobu však kostel ztratil až v důsledku obrovského požáru, který v klášteře vypukl v roce 1681. V důsledku této pohromy byl kostel radikálně přestavěn. Nyní je tedy bazilika dlouhá 86 m. Přes radikální zásahy si kostel uchoval ve svých proporcích a půdorysném schématu charakter románsko-gotické stavby.

Spracované podľa farnostvelehrad.cz

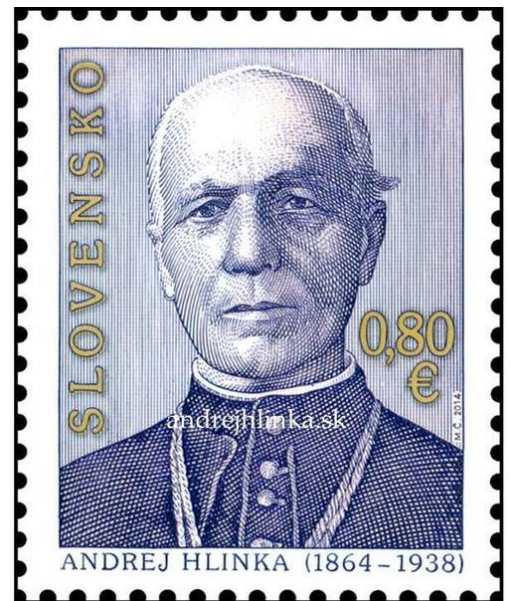
Andrej Hlinka (Ružomberok)

Hlinka, Andrej (27. 9. 1864 Ružomberok-Černová - 16. 8. 1938 Ružomberok) – katolícky kňaz, národovec, politik, publicista, prekladateľ. Používal pseudonymy Kostolan, Lipták, Mešťan, Výborník. Osobnosť Andreja Hlinku má v slovenských dejinách tento význam: 1. Postavil sa za práva slovenského národa proti maďarizácii a sociálnemu útlaku Slovákov v Uhorsku. Za to neváhal byť väznený. 2. V Slovenskej ľudovej strane od roku 1905 dokázal zmobilizovať širšie ľudové vrstvy v zápase za všeobecné volebné právo a základné kultúrne práva slovenského národa. 3. Zaslúžil sa o vznik česko-slovenského štátu v roku 1918. 4. Do slovenskej politiky vniesol moment rozhodnosti a neústupnosti. 5. Ako predseda Slovenskej ľudovej strany (najsilnejšej politickej strany Slovákov) viedol boj za autonómiu Slovenska v rámci Česko-Slovenskej republiky a stal sa symbolom tohto boja. 6. Zmyslom jeho politiky bol sebavedomý, vzdelaný a hospodársky nezávislý Slovák, ktorý by riadil krajinu podľa svojich vlastných tradícií. 7. Výrazne sa zaslúžil za kultúrne a duchovné pozdviženie mesta Ružomberok. Dokázal v sebe spojiť liptovského lokálpatriotu so slovenským národovcom.

Hlinka pochádzal z rodiny pltnického faktora Andreja Sidora. Andrej Sidor sa oženil s Máriou Zahorcovou a začal používať priezvisko Hlinka. Z tohto manželstva sa narodili štyri deti: Juraj, Katarína, Mária a Anna. Keď A. Hlinka ako 34 ročný ovdovel a po roku sa druhý raz oženil s Máriou Šulíkovou. Z druhého manželstva sa narodilo ďalších päť detí: Zuzana, Ján, Andrej, Jozef a Štefan. Andrej Hlinka získal základné vzdelanie v rodisku. Vďaka svojmu nadaniu a podpore učiteľa Jána Holdoša sa dostal na piaristické gymnázium v Ružomberku. Študoval tu v rokoch 1877 – 1880. V Ružomberku sa pod vplyvom profesora Karola Krémeryho národne uvedomil. Súčasne v ňom dozrelo rozhodnutie stať sa kňazom. S týmto predsavzatím odišiel na vyššie gymnázium do Levoče, ktoré absolvoval v r. 1881 – 1883. Roku 1883 ho prijali za klerika diecézneho seminára v Spišskej Kapitule. Tu absolvoval štúdium teológie. Ako bohoslovec vynikal skromnosťou, zbožnosťou a usilovnosťou. Verejne upozornil na obmedzovanie používania slovenčiny v seminári, prejavoval slovenské a slovanské cítenie. Kňazskú vysviacku prijal 19. 6. 1889 z rúk spišského biskupa Juraja Császku. Jeho prvé kaplánske pôsobisko bolo v Zakamennom-Kline na Orave. V roku 1890 ho biskup preložil najprv do obce Liptovské Kľačany a odtiaľ do Tvrdošína a napokon v roku 1892 dostal faru v liptovských Troch Sliachoch. Usiloval sa tu zlepšiť sociálne postavenie farníkov založením spolku striedmosti a založením úverného a potravného spolku. Organizoval osvetové prednášky a

slovenské divadelné predstavenia. V čase pôsobenia na sliachanskej fare sa zapojil do politického života. Podporoval program Uhorskej ľudovej strany (Néppárt), ktorá sľubovala riešiť sociálnu otázku a otázku postavenia nemaďarských národov Uhorska.

Obetavou pastoráciou a sociálnou činnosťou získal podporu nižších ľudových vrstiev. To sa ukázalo 22. 3. 1905, keď ho zvolili za farára v Ružomberku hlasmí okrajových štvrtí mesta. Ako ružomerský farár bol súčasne členom mestského zastupiteľstva, kde poukazoval na korupciu a mrhanie s financiami mesta. Usiloval sa urobiť všetko v prospech svojich veriacich, ich náboženského, kultúrneho a národného povznesenia. Roku 1907 sa stal zakladateľom Ľudovej banky. (Funkciu predsedu jej správy prevzal až r. 1910). Dôsledne plnil povinnosti cirkevného škôldozorca. Už r. 1898 neúspešne kandidoval s programom Uhorskej ľudovej strany v ružomerskom okrese. Pod dojemom nesplnených sľubov Krajinskej katolíckej ľudovej strany sa s ňou roku 1901 rozišiel. Zvolili ho do vedenia Slovenskej národnej strany. Ako spolupracovník týždenníka Katolíckej noviny začal od r. 1905 užšie spolupracovať s Ferdišom Jurigom, Ferkom Skyčákom, Antonom Bielekom a Františkom Jehličkom. Prejavilo sa to aj v jeho aktivitách v Spolku sv. Vojtecha. Spolupracoval s Vavrom Šrobárom, skupinou okolo časopisu Hlas a s Milanom Hodžom.

Dňa 5. 12. 1905 sa stal spoluzakladateľom Slovenskej ľudovej strany. Strana vystúpila s programom všeobecného a rovného volebného práva, zrušenie liberálnych cirkevných zákonov, uskutočnenie národnostného zákona, boj proti úžere a vystaňovalectvu. S jej programom bola zvolená väčšina slovenských poslancov do uhorského snemu. Pred parlamentnými voľbami v máji 1906 verejne podporil kandidatúru Vavra Šrobára. Spišský biskup Alexander Párvy ho za to 4. 5. 1906 suspendoval ab officio (od farského úradu) a 18. 6. 1906 po obvinení zo svätokupectva pri získaní ružomerskej fary aj ab ordine (od výkonu kňazského povolania). 27. 6. 1906 bol uväznený v Ružomberku. V politickom procese 26. 11. - 6. 12. 1906 ho súdili spolu s 15 spolovníkmi. Jeho vystúpenia za základné práva slovenského národa označili za poburovanie Slovákov proti Maďarom. Odsúdili ho na 2 roky väzenia, 1 500 korún pokuty a 680 korún súdnych trov. Ešte pred nastúpením do väzby došlo v jeho rodnej obci ku krviprelievaniu. Černovčania čakali, že bude prítomný pri posviacke ich nového kostola. Termín vysviacky sa určil v čase, keď prednášal na Morave a v Čechách. Pri pokuse o násilnú posviacku kostola v nedeľu 27. 10. 1907 uhorskí žandári usmrtili 15 ľudí. Udalosť pred celým svetom odhalila útlak slovenského národa. Černovská tragédia sa logicky spájala s menom Andreja Hlinku. Prostredníctvom tohto spojenia sa slovenská otázka stala známa vo svete. Hlinka si odpykal svoj trest vo väzení v Segedíne (30. 11. 1907 - 10. 2. 1910). Počas väzby ho v ďalšom procese 4. 5.

1908 v Bratislave odsúdili na rok a pol väzenia a pokutu 1 700 korún. Celkový trest bol neskôr upravený na 2 roky a 9 mesiacov väzenia. Počas väzby bol vedúcim prekladateľom Starého zákona do slovenčiny, ktorého vydanie pripravoval Spolok sv. Vojtecha. Vo väzení sa dozvedel, že Kongregácia snemu vo Vatikáne 27. 2. 1909 vyniesla rozsudok v jeho spore s biskupom Párvym. Suspenzia nebola potvrdená a Párvy ju musel zrušiť.

Spolu s F. Jurigom vytvoril v Spolku sv. Vojtecha skupinu kňazov, ktorá sa usilovala oživiť stagnujúce spolkové aktivity, najmä vydateľskú činnosť. Po roztržkách so slovenskými evanjelikmi a liberálmi vystúpil zo Slovenskej národnej strany. 29. 7. 1913 v Žiline obnovil Slovenskú ľudovú stranu a stal sa jej predsedom. Prvá svetová vojna zabránila, aby sa strana vyvinula väčšiu činnosť. Po období krátkej pasivity sa od r. 1917 aktivizoval. V Ružomberku založil slovenskú kníhtlačiareň Lev, ktorej cieľom bolo nábožensky, kultúrne a národne formovať slovenského človeka. 24. 5. 1918 na porade 25 významných slovenských politikov v Martine prispel k rozhodnutiu akvizovať sa pre česko-slovenskú orientáciu. Bol účastníkom a spoluzakladateľom Slovenskej národnej rady v Martine 30. 10. 1918, ktorá sa vyslovila za vznik česko-slovenského štátu. Stal sa členom jej výkonného výboru. Ako zakladateľ Kňazskej rady sa zaslúžil o konsolidáciu cirkevných pomerov na Slovensku počas štátneho prevratu. V dôsledku protikatolíckej orientácie vládnych kruhov v Česku i na Slovensku 19. 12. 1918 v Žiline obnovil Slovenskú ľudovú stranu. Zastával v nej predsednícku funkciu až do svojej smrti. Základným bodom programu bola autonómia Slovenska v rámci Česko-Slovenskej republiky, vychádzajúca z existencie samobytného historického slovenského národa. Autonomistický program sa opieral o Pittsburskú dohodu z 31. 5. 1918. Keď sa odpor voči autonomistickému hnutiu zo strany vlády a jej reprezentantov na Slovensku zosilnil, r. 1919 podnikol spolu s F. Jehličkom a Š. Mnoheľom tajnú cestu na mierovú konferenciu do Paríža, aby informoval o práve Slovákov na samosprávu. Po návrate na Slovensko bol zaistený a 7 mesiacov internovaný v Česku. Na slobodu ho prepustili až koncom apríla

1920, keď bol zvolený za poslanca Národného zhromaždenia v Prahe.

Pri oživení Matice slovenskej r. 1919 sa stal členom jej výboru a 4. 11. 1920 ho zvolili za predsedu Spolku sv. Vojtecha. Túto funkciu zastával až do r. 1938. R. 1924 dostal titul pápežského komorníka a v r. 1927 sa stal apoštolským protonotárom. Slovenskú ľudovú stranu (od r. 1925 Hlinkova slovenská ľudová strana) volila v medzivojnovom období väčšina voličov slovenskej národnosti. Hlinka bol v r. 1918 – 1938 jej poslancom v pražskej poslaneckej snemovni a v r. 1921 – 1938 predsedom jej parlamentného klubu. Dokázal čeliť vonkajším i vnútorným pokusom rozložiť stranu. Prežil niekoľko pokusov o atentát (napr. 2. 5. 1919 na fare v Ružomberku, 12. 6. 1921 na zhromaždení v Krupine). Ukázal sa ako výborný organizátor a rečník. Pre jeho utrpenie za slovenskú vec, autoritu v strane a patriarchálny zjav sa stal živým symbolom zápasu za práva slovenského národa. Dňa 25. 4. 1939, teda už po vzniku prvej Slovenskej republiky schválil Slovenský snem zákon č. 83/1939 Sl. z. Podľa ktorého sa Andrej Hlinka sa zaslúžil o slovenský národ. Táto veta bola vytesaná do kameňa a umiestnená v budove Slovenského snemu. Telesné pozostatky A. Hlinku boli najprv uložené na ružomerskom cintoríne a 31. 10. 1939 slávnostne prenesené do mauzólea pri ružomerskom farskom kostole. Hlinkova osobnosť sa stala v rokoch prvej Slovenskej republiky objektom sústavného až nekritického obdivu. Podľa neho boli pomenované organizácie Hlinkova garda a Hlinkova mládež. Pred príchodom Červenej armády ich v marci 1945 odviezli na neznáme miesto na Slovensku. Po r. 1945 patrili medzi tie slovenské osobnosti, ktoré mali byť vymazané z historickej pamäti národa. Jeho meno sa nesmelo spomínať a ak, tak v negatívnom zmysle. Obrazy, busty a sochy boli z veľkej časti zničené. O Hlinkovi sa smelo slobodne hovoriť až po roku 1989. Jeho zásluhy sa rozhodli oceniť aj poslanci Národnej rady Slovenskej republiky, ktorí 26. 10. 2007 schválili zákon č. 531/2007 Zb. z. o zásluhách Andreja Hlinku o štátotvorný slovenský národ a o Slovenskú republiku.

Dnes nám Hlinku pripomína jeho rodný dom v Černovej, sprístupnený verejnosti,

stála expozícia v Liptovskom múzeu v Ružomberku, mauzóleum s rakovou, no bez telesnej schránky pri farskom kostole v Ružomberku, sochy a busty v Ružomberku, Žiline, Bratislave (Ružinov a Rača) a Prešove.

Od 90. rokov 19. storočia prispieval do slovenských tlače: Národný hlásnik, Katolícke noviny, Slovenské noviny, Národné noviny (v r. 1896-1897 tu uverejnil sériu článkov pod názvom Naše krivdy). Vo svojich článkoch obracal záujem na postavenie slovenského ľudu, poukazoval na potrebu zakladania svojpomocných spolkov a osvety. Jeho ideálom bol veriaci, ekonomicky sebestačný, národne uvedomelý a vzdelaný Slováč. Bojoval proti úžere, korupcii a maďarizácii. V roku 1897 spolu s A. Bielekom založil a do r. 1901 redigoval mesačník Ľudové noviny. V rokoch 1917 – 1938 bol hlavným redaktorom mesačníka Duchovný pastier. Po obnovení činnosti Slovenskej ľudovej strany r. 1919 založil týždenník a r. 1920 denník Slováč. Prispieval doň aktuálnymi politickými článkami, najmä úvodníkmi. Kriticky vystupoval proti oficiálnemu pražskému centralizmu, čechoslovakizmu a proti útokom namiereným na Cirkev. Riešenie slovenskej otázky videl v uskutočnení autonómie Slovenska, ktorú považoval súčasne za podmienku zlepšenia česko-slovenských vzťahov.

Je autorom brožúry Ako založíme gazdovsko-potravný spolok? (1895). Zostavil a vydal spevník Vianočné piesne. (1901) a modlitebnú knižku Nábožný kresťan. Modlitebná knižka a cirkevný katolícky spevník. (1905, 1921). Katolícka autonómia (samospráva) v Uhorsku. (1899). Z obdobia jeho internácie v Česku r. 1919 vyšli posmrtné Zápisky z Mírova. (1941, 1991) zostavil a vydal K. Sidor. Pre deti zostavil spevník Nábožné katolícke dieťa. Cirkevný katolícky spevníček s modlitbami pre detky. (1920). Kňazom je určené jeho dielo Hodegus sacerdotis. Sprievodca kňaza pri najnutnejších cirkevných obradoch. (1931). Preložil časti Starého zákona, ktoré vyšli vo vydani Svätého Písma r. 1926 v Trnave. Z jeho výrokov bola zostavená publikácia Iskry. Slová A. Hlinku. (1943)

Róbert Letz (andrejhlinka.sk), skrátené